

BESLUT

2014-09-15

Dnr: 14/00852

SAKEN

Studio Ett, P1, 2014-02-26, inslag om en trafikolycka; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Programmet *Studio Ett* tog upp var gränsen för brott i trafiken går. En allvarlig trafikolycka som en journalist, NN och hans son, var med om och skadades i diskuterades ingående. NN berättade i samtal med de två programledarna sin historia och gav sitt perspektiv på händelsen. NN anförde att en förundersökning felaktigt inte hade inletts och att den 19-årige föraren, som enligt NN varit vållande till den allvarliga trafikolyckan, inte hade rätt till sitt körkort. NN hade gjort egna efterforskningar, han hade bland annat sett en film av en lastbilschaufför som fångat händelsen som han redogjorde för i inslaget. I programmet deltog även en företrädare för Brottsofferjouren och ståndpunkter från föraren och dennes familj lästes upp av en programledare. NN sade bland annat.

– Jag har ju bland annat pratat med lastbilschauffören vars bil tog den här filmen och jag har läst polisutredningen som har gjorts där man då har förhört olika inblandade. Och det som händer är att ett tiotal bilar kommer förbi våran olyckade bil, lyckas bromsa trots att det är halt för att de ser den, det är en lång raksträcka. De glider förbi den, flera av dem parkerar, stiger ur och kommer för att hjälpa oss att ta oss ur det här bilvraket då. Men en bil misslyckas med detta. En nästan helt ny BMW med fyra 19-åringar ombord, totalt misslyckas att ha någon som helst uppmärksamhet på vägen och enligt egen uppgift upptäcker oss 100 meter från oss. Och färdas då i 100 kilometer i timmen. Enligt andra vittnen är det 20 meter ifrån oss. Bland annat lastbilschauffören som säger att han såg ögonen på föraren i BMW:n. En BMW som väger två ton som smäller in i en Mitsubishi Pajero som väger två och ett halvt ton, det blir en jävla smäll helt enkelt. Och där dör ju han som försökte hjälpa mig att få ut [sonen] och där skadas ju allvarligt flera av de som hade stigit ur sina bilar för att hjälpa oss att komma bort från den här situationen.

Efter prat om skador och efterverkningar pratade NN och programledarna om åtalet.

(Programledare 1) – Den bil då som kraschade in i er den kördes alltså av en väldigt ung pojke. I bilen fanns då tre jämnåriga kompisar. Något åtal blir det inte, en månad efter olyckan så beslutar kammaråklagaren i Nyköping [namngiven] att någon förundersökning inte ska inledas. Vad säger du om det beslutet? (NN) – Jag tycker att det är stötande för det allmänna rättsmedvetandet. Det är den principiella frågan. Sen tycker jag att det är rent utsagt förjävligt att en person som så uttryckligen har bevisat för alla att han är oförmögen att på ett säkert sätt föra ett fordon på en allmän väg, tillåts fortsätta med det. Att han har sitt körkort kvar i dag det är väldigt stötande och allvarligt. (Programledare 1) – Men de här pojkarna de har ju sin version av vad som hände. De menar att de såg inte långtradaren och vi har i dag också talat med den unga förarens familj. De påpekar och säger att det var väldigt halt. Din bil fick sladd, er bil fick sladd. Deras bil fick också en kraftig sladd. (NN) – Just det, det var väldigt halt. Det var väldigt halt. Och det var det många förare som hade uppmärksammat och anpassat farten efter. En bil hade inte gjort det. (Programledare 1) – Jo, men ni får ju också en sladd. (NN) – Absolut, absolut, men vi körde inte på någon annan på en raksträcka. Det är det här det är det som händer när jag får den här filmen från holländaren. Fram till dess kände jag också, herregud, shit happens, alla kan vara inblandade i en trafikolycka. Men när jag ser filmen och ser att det är, jag har själv räknat sträckorna mellan det man kan se våran bil från långtradaren, det är 360 meter. Alla de andra bilarna, ett tiotal bilar lyckas observera olyckan, bromsa in, passera den, till och med parkera och gå ut och hjälpa till. En bil totalt misslyckas med detta, erkänner själv att det är 100 meter kvar när han får upp ögonen för att det ligger en bil tvärs över vägen. Den personen har inte i trafiken att göra. (Programledare 2) – Alla kan vi ju fatta dåliga beslut i trafiken, de flesta blir inte så fatala som det här blev. Vad tänker du om varför är det viktigt att det också följs av någon form av straff. Jag menar, ett misstag har han säkert gjort men är det så allvarligt att det måste ske ett straff också? (NN) – Jag är inte ute efter att bestraffa honom, på intet sätt. Jag har inte mycket otalt med den stackars killen. Det är en 19-årig kille som sitter i en alldeles för potent bil som någon har lånat honom. Han har extremt lite erfarenhet av att köra bil, han har haft körkort i mindre än ett år när det här hände. Han har aldrig upplevt någon vinter som bilförare. Han sitter ändå i en fruktansvärt potent bil. Han sitter där tillsammans med sina tre kompisar. Hela bilen är full med iPads och iPhones. Någonting fångar hans uppmärksamhet så hårt att han missar det som alla andra förare på platsen såg, att det ligger en vält bil där framme. (Programledare 2) – Apropos telefonen ska vi väl också säga det i rättvisans namn att familjen då hävdar att hans telefon faktiskt då var kvar i fickan medan de andra pojkarnas, som inte körde, deras telefoner flög iväg då vid den här smällen. Måste det ha varit så att han gjorde något allvarligt misstag? (NN) – Han tittade inte på vägen. Det är ett mycket allvarligt misstag som leder till att jag i dag har tillbringat två månader på sjukhus, en person som försökte hjälpa mig få ut min son ur bilen är död, en kvinna är mycket allvarligt skadad. Jag kan fortsätta att räkna upp de allvarliga skador som det här har lett till. (Programledare 1) – Om det inte är viktigt med ett straff, vad är då viktigt för du har ju nu överklagat det faktum att förundersökningen lades ner. (NN) – Körkortet, han ska bort från gatan. Den killen ska inte sitta i en annan bil när min fru eller mina barn eller mina vänner rör sig på allmän väg. Han ska inte ha körkort. Och det, problemet är ju att eftersom det inte blir något åtal blir det heller ingen sådan efterföljd. Det är det som är problemet. Han ska inte utsätta andra människor för sitt bristande omdöme. (Programledare 1) – Vad kammaråklagaren skriver i sin förklaring och det som du då överklagar det är att uppgifterna i ärendet ger inte anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har begåtts. Vad är det, vad du vill ska hända nu det är alltså att körkortet ska dras? (NN) – Ja, och där så tror jag att det måste bli en ordentlig förundersökning. Polisen måste göra ett ordentligt jobb, hittills har de pratat med den

här killen på telefon i 30 minuter. Man har inte kollat uppgifter om hans mobiltelefon. Om det pågick något samtal, man har inte gjort någon mast-tömning som det heter, man har inte gjort någon form av sådana utredningsåtgärder. Man har bara konstaterat att det var 1 av 2 000 olyckor per år. Skitsamma, vi går vidare. Hade det här handlat om en istapp som hade trillade ner i huvudet på någon i Stockholm så hade vi haft rubriker, förundersökningar. Folk hade åkt i, om inte i fängelse så blir det enorma skadestånd. Men bilolyckor där får man tydligen, i bil får man tydligen göra vad fan som helst nästan.

Efter det pratade programledarna med förbundsordföranden för Brottsofferjouren om gränsen mellan att göra ett misstag i trafiken och att göra något brottsligt.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till inslaget och anser sammanfattningsvis att NN fick uttrycka sitt hat mot den inblandade bilföraren och använda Sveriges Radios (SR) resurser för en privat vendetta mot bilföraren. Enligt anmälaren uppträdde programledarna mest som stöd åt NN utan att ifrågasätta NN:s uttalanden.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Bilen som NN färdats i hade fått sladd och hamnat på sidan på vägbanan. Ett flertal bilar hade stannat för att hjälpa till när ytterligare en bil körde in i NN:s bil. Föraren var en 19-årig man som upptäckte den välta bilen på vägbanan för sent. Vid kollisionen dog en person som försökte hjälpa till vid den ursprungliga olyckan och flera personer skadades svårt, däribland NN själv och hans son. För att höra båda sidor av saken tog producenten kontakt med den 19-årige mannens familj vars synpunkter redovisades i programmet. NN ifrågasattes vad gäller hans påstående om att 19-åringen varit oaktsam i det hala väglaget och fått sladd eftersom även bilen NN färdats i fått det. Familjens beskrivning av att föraren hade kvar sin mobiltelefon i fickan redovisades också när NN hävdade att föraren inte varit uppmärksam på vägen. Därutöver redogjordes också för åklagarens slutsats att brott som hör under allmänt åtal inte hade begåtts, ett beslut som överklagats av NN.

Efter samtalet med NN följde en intervju med förbundsordföranden för Brottsofferjouren, en före detta överåklagare. Förbundsordföranden argumenterade för en översyn av trafiklagstiftningen. Samtalet fokuserade på den principiella frågan om trafiklagstiftningen, det vill säga svårigheterna att rent juridiskt få klarhet i var gränsen går för slarv respektive brottslighet i trafiken.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska dock den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden beaktar vid bedömningen att NN vid tidpunkten för sändningen av inslaget var en tillfälligt medverkande och att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion. För en tillfälligt medverkande kan kravet på opartiskhet ställas lägre. Det kan dock diskuteras om inte NN riktade så långtgående anklagelser mot den 19-årige bilföraren att uttalandena innebar ett personangrepp och passerade gränsen för vad som kan accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att programledarna förde fram frågor och kommentarer som enligt nämndens mening var balanserande strider dock inslaget inte mot detta krav.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Maria Edström, Leif Hedman, Jan Holmberg och Kristina Ståhl efter föredragning av Petter Holmgren.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Petter Holmgren